

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

1000e	**TP 2022	TA 2023	TA 2023 muu- tos	MTA 2023	Toteuma 31.12.2023	To- teuma %
Toimintatulot (ulk)	5 247	4 503	558	5 061	4 979	98,4 %
Toimintamenot (ulk)	-48 342	-48 176	-2 759	-50 935	-51 683	101,5 %
Toimintakate (netto)	-43 095	-43 673	-2 201	-45 874	-46 704	101,8 %
Toimintatulot* (ulk ja sis)	5 746	8 634	558	9 192	9 181	99,9 %
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-67 161	-66 608	-2 759	-69 368	-70 343	101,4 %
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-61 415	-57 974	-2 201	-60 175	-61 162	101,6 %
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-344	-9	0	-9	-13	152,9 %
Muut lask. vyörytystulot	499	0	0	0	580	
Muut lask. vyörytyskustannukset	-2 701	-3 593	0	-3 593	-3 355	93,4 %
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-70 206	-70 210	-2 759	-72 969	-73 711	101,0 %

* valtuustoon nähden sitovat erät

** TP 2022 eurot perustuvat ko. vuosien organisaatiorakenteeseen

Merkittävimmät talouden poikkeamat

Kasvatus- ja opetuslautakunnan palvelussuunnitelman ulkoisten menojen toteuma on 101,5 %. Tuottojen toteumaprosentti on 98,4 ja toimintakatteen toteumaprosentti on 101,8. Muutostalousarviovalmistelun yhteydessä lautakunnan alaiseen palvelusuunnitelmaan on päätetty yhteensä 2 759 300 € lisää toimintakuluja ja 558 100 € toimintatuottoja. Jäljempänä on selostettu talousarviopoikkeamien sisältöjä tarkemmin.

Palvelusuunnitelman merkittävimpiä talousarviopoikkeamia olivat KEVA:n ns. tasausmaksukustannukset sekä valtionosuusjärjestelmän yhteydessä perittävien opetuksen kotikuntakorvausten kasvu. Tasausmaksuun vaadittava summa tarkentui ja ko. muutokset käsiteltiin syksyn 2023 muutostalousarviokohteina. Samoin syksyn muutostalousarviokäsittelyssä vahvistettiin alkuvuoden

aikana saatujen hankeavustusten ja hankkeisiin kohdistuvien menojen budjetoinnin tarkennukset. Lisäksi muutostalousarviolla päivitettiin kaikkien palvelualueiden palkkamäärärahoja uusien palkkasopimusten kustannusten kohdistumisen mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen sekä koululaisten aamupäivä- iltapäivätoiminnan sijaiskustannukset ovat kohonneet viimeisten vuosien aikana merkittävästi. Lisäksi on käytetty Tempore henkilöstövuokrausta. Syinä lisääntyneisiin kustannuksiin ovat mm. koronavuodesta opitut ohjeet poissaoloista flunssaoireisena sekä varhaiskasvatuksen lainsäädännön muutokset henkilöstömitoituksissa lapsiryhmissä. Lisäksi ulkopuolisia sijaisia on vaikea saada muiden kaupunkiseudun kuntien ollessa samassa tilanteessa. Haastavaa tilannetta helpottamaan käynnistyi 1.8.2023 lähtien sijaispooli varhaiskasvatuksen ja aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä vaativan erityisen tuen sijaistilanteen parantamiseksi hallitusti ja kustannustehokkaasti. Sijaispooliin on rekrytoitu 18 sijaispoolin ohjaajaa. Vaikuttavuus on todennettavissa erityisesti vuokratyövoiman käytön vähenemisenä ja suoraan kustannuksina sisäisten siirtojen prosessin ja sijaispoolin myötä. Kaikilla kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen tehtäväalueilla on kiinnitetty huomiota varhaiseen puuttumiseen ja kustannustietoisuuteen.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki muuttui 1.3.2023 alkaen. Tulorajat nousivat merkittävästi, mikä tarkoittaa sitä, että yhä suuremmilla tuloilla perhe maksaa varhaiskasvatuksesta vähemmän, tai ei ollenkaan. Lempäälän varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuottojen osalta lakimuutos tuotti 0 maksua maksavien kasvun 25 prosentista 39 prosenttiin.

Lempäälän kotihoidontuen kuntalisäpilotti 1.8.2023–31.5.2024 käynnistyi kasvatus- ja opetuslautakunnan päättämien kriteereiden ja kunnanvaltuuston myöntämän määrärahan 230 000 € myötä. Pilottiin hyväksyttiin 196 ehdot täyttävää perhettä, joissa on 274 lasta. Lapsista 81 % on alle 3-vuotiaita. Pilotin aikana perheitä osallistetaan monipuolisesti tutkimukselliseen seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin. Varhaiskasvatuksen paikkatilanne on aikaisempiin vuosiin verrattuna parempi, mikä tarkoittaa käytännössä lisähenkilöstön palkkaamisesta pidättäytymistä ja investointitarpeen uudelleentarkastelua. Lempäälän kunta yhdessä Kempeleen kunnan kanssa ovat tilanneet taloudellisen ja toiminnallisen vaikuttavuustutkimuksen, joka valmistuu huhtikuussa 2024.

Vammaisten lasten loma-aikojen hoidosta on laadittu sopimus Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa siten, että Lempäälän kunta järjestää ja kustannuksista vastaa Pirha. Sopimus mahdollistaa koulunkäynninohjaajien kesäajan työskentelyn ja välttää lomautuksilta loma-aikoina.

Osakkeen (seudullinen osaamisen kehittäminen) vastuukunnan siirtoa Lempäälän kunnasta Tampereen kaupungille 1.1.2024 lähtien on valmisteltu seudullisesti. Osakkeen toiminnasta valmistui hallinnon, talouden ja toiminnan tarkastus Lempäälän kunnan vastuukunta-ajalta siirron tueksi.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan havainnot

Esihenkilöiden talouden ja hallinnon osaamiseen on kiinnitetty erityistä huomiota erityisesti tiedolla johtamista edistään.

Eri ammattiryhmien tehtävän vaativuuden tasoja on päivitetty, jonka yhteydessä on myös tarkistettu nykytilanteeseen perustuvien tasojen vastaavuus maksettuihin palkkoihin.

Granite-järjestelmän käyttöönotto riskienhallinnassa edistää yksikkö- ja palvelualueen arjen riskitietoisuutta ja turvallisuuskulttuuria.

HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT, KASVATUS JA OPETUS

Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Uuden kunnan myötä korostuu sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin.

Lempäälän kunta järjestää perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaista koululaisten aamu- ja ilta-päivätoimintaa peruskoulun ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilaille sekä kolmannesta yhdeksänteen vuosiluokkien erityisen tuen piirissä oleville oppilaille. Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja maksullista

Lempäälän lukio on yleissivistävä, ylioppilastutkintoon johtava toisen asteen oppilaitos. Lukion tehtävänä on mahdollistaa opiskelijoilleen nykyaikainen ja korkeatasoinen koulutus pohja siten, että heillä on hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja edelleen työelämään. Virta-kampus on moderni ja yhteisöllinen toisen asteen oppimisympäristö (Lempäälän lukio ja Tredun ammatillinen koulutus), jonka monipuolinen ja tulevaisuuteen suuntaava koulutustarjonta osaltaan mahdollistaa perusopetuksen jälkeisen koulutuksen ja sivistyksen omassa kunnassa.

Nokian, Pirkkalan, Lempäälän ja Vesilahden kuntien muodostama Pirkan opisto järjestää yleissivistävää ja harrastuksia tukevaa koulutusta sekä taiteen perusopetuksen opetuspalveluja neljään opiston jäsenkuntaan.

Teema	Talousarviota-voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilan- nepäi- vitys
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden uudelleenmuotoilu osana sujuvaa yhdyspintatyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä opiskeluhoitosuunnitelma on päivitetty yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa 11/2023.	Lempäälän kunnan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma on hyväksytty uusien Opetushallituksen 1.8.2023 voimaan tulleiden määräysten mukaisesti kasvatus- ja opetuslautakunnassa on 6/2023. Lempäälän kunta on edustettuna alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman laadintatyöryhmässä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laadinta on käynnistynyt tiedonkeruun myötä (kouluterveyskeskus, poissaolotilastot ja	Toteutuu

			kotihoidontuen kuntalisäpilotti). Suunnitelma on lausunto- ja hyväksymisvaiheessa elokuussa 2024.	
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Lempäälän lukion opiskelun tuki ja opinto-ohjaus ovat uuden lukion opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisia ja seutukunnallisesti kilpailukyisiä.	Lukion opinto-ohjaajalla ohjattavia maksimissaan 225 opiskelijaa.	Lempäälän lukiossa on 222 opiskelijaa / opinto-ohjaaja lukuvuonna 2023–2024. Lempäälän lukio saa Opetushallituksen lukiokoulutukselle suunnattua erityisavustusta, jonka käyttöaika päättyy 31.7.2024. Avustusta käytetään 0,5 opinto-ohjaajan palkkaa vastaaviin kuluihin. Lempäälän kunta on saanut avustusta lukion oppimisen tuen kehittämiseen (päätös 12/2023) 49 500 €, mikä osaltaan varmistaa opiskelun tuen jatkumisen.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Lempäälän kunta sai kaksivuotisen Unicef - Lapsisystävällinen kunta tunnustuksen 4.12.2023.

Someturva on mahdollistettu käyttöön esi- ja perusopetuksen oppilaille ja lukion opiskelijoille sekä henkilökunnalle osana kouluväkivallan ehkäisyä. Seurannan perusteella palvelulle on tarvetta matalan kynnyksen tukimuotona.

Oppivelvollisuuslakiin perustuen kunnalla on valvonta- ja ohjausvelvollisuus toisen asteen keskeyttämisen ennaltaehkäisemiseksi ja riittävän tuen antamiseksi. Lempäälän kunnassa on syksyn 2023 aikana ollut aktiivisten ohjaustoimenpiteiden piirissä 15 nuorta, joiden osalta on monitoimijaisesti tehty kohdennettuja toimenpiteitä tilaisten haasteellisuuden vuoksi. Yhteistyö Tredun TUVA-koulutuksen kanssa on toiminut esimerkillisesti, esimerkkinä pilotoitu oppivelvollisuuden suorittamista tukevaa pajatoimintaa kunnan ja Tredun yhteistyönä.

Lukio	2021-2022	2022–2023	2023–2024
Oppilasmäärä 20.9. yhteensä	417	425	444
kotipaikka Lempäälä	297	293	324
kotipaikka muu kuin Lempäälä	120	132	120
vaihto-oppilaita	1	3	1
kaksoistutkinto-opiskelijat (ei tilastossa)	44	34	23
TUVA-opiskelijat (ei tilastoissa)			3

Aamu- ja iltapäivätoiminta lasten lukumäärä 20.9.

	2021-2022	2022-2023	2023-2024
esiopetus	281	272	256
1. luokkalaiset	232	252	222
2. luokkalaiset	105	86	110
3.-9. luokkalaiset	5	3	4
yhteensä lapsia toiminnassa	623	613	592

OSAKE TOIMINTAMALLI

Lempäälä jatkaa vastuukuntana seudullisessa kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelu Osakkeessa. Tampereen seudun Osake on Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan henkilöstön osaamisen kehittämisen palvelu, jota ohjaa ja rahoittaa Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kuntaa. Palvelua tarjotaan varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiotoiminnan henkilöstölle. Palveluun voivat osallistua myös muut Pirkanmaan kunnat sekä yksityiset palveluiden tuottajat erillisestä korvauksesta.

Osakkeen talouskokonaisuus muodostuu 1) perustoiminnan budjetista, 2) valtionavustuksista, joita kohdennetaan hanketoimintaan sekä 3) seudullisesta oman rahoituksen oppimateriaali-hankkeesta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilan- nepäi- vitys
Henkilöstö	Osakkeen perustoiminnan pääpaino koulutustarjonnassa, jossa toteutetaan 3000 koulutettavapäivää (1 ktp. = 6 h opiskelua / osallistuja). Koulutukset tuotetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.	Kustannustehokkuutta arvioidaan €/ktp, tavoite keskimäärin 100 €/ktp/hlö. Laadua arvioidaan ja kehitetään osallistujapalautteella, tavoite vähintään 3,5/5.	31.12.2023 mennessä tuotettu 3727 koulutettavapäivää. Koulutettavapäivän keskimääräinen hinta 85 €. Osallistujapalaute keskiarvo. 4,6/5,0.	Toteutuu
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Toiminnan profiiliin sopivan seudullisen kehittämisrahoituksen hakuprosessin edelleen kehittäminen. Valtionavustuksia haetaan aktiivisesti subventoimaan kuntasuusia sekä sellaiseen kuntien kehittämistyöhön, joka olisi joka tapauksessa tehtävä sekä sellaiseen kuntien kehittämistyöhön, joihin yksittäinen kunta ei pysty hakemaan avustusta.	Valtionavustushakemusten onnistumista arvioidaan vuosittain Hyvinvointipalveluiden kehittämisryhmässä, tavoite vähintään yksi uusi alkava seudullinen valtionavustusrahoitus vuosittain.	Uusia seudullisia valtionavustusrahoituksia saatu 12/2023 mennessä kahteen hankkeeseen.	Toteutuu

Muut olennaiset tapahtumat

Lempäälä on toiminut vastuukuntana seudullisessa kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämispalvelu Osakkeessa vuodesta 2019 alkaen. 1.1.2024 alkaen vastuukunta on Tampereen kaupunki toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella.

Osake-toiminta oli mukana vahvistamassa Tampereen kaupunkiseudun kansallista (ja osin kansainvälistäkin) kiinnostavuutta innovatiivisena ja rohkeasti kokeilevana seutuna mm. seuraavien toimien avulla: Toimintamallin tunnettuus lisääntyi kansallisesti. Mm. useita esittelyjä eri alueiden sivistysjohdolle, benchmarkaus eri alueiden koulutustoimijoiden kesken. Tampereen kaupunkiseudun kasvatus- ja opetuspalveluiden arviointisuunnitelman mukainen monialaisen yhteistyön arviointi oli kansainvälisestikin katsoen laajin arviointi kasvatus- ja opetusalojen monialaisesta yhteistyöstä, ja tuotti myös valtakunnallisesti sovellettavaa tietoa. Sitouttavan kouluyhteistyön hanke tuotti kansallisia tuloksia mm. perusopetuslain muutoksiin, OPS-päivityksiin sekä poissaolojen seuraamiseen. Seudullinen oppimateriaalin tuottaminen vahvisti Tampereen kaupunkiseudun kansallista kiinnostavuutta innovatiivisena ja rohkeasti kokeilevana seutuna. Valtakunnallisesti materiaalilla on 10 000 kaupunkiseudun ulkopuolista käyttäjää/ kk.

	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Koulutettavapäivien määrä	2 940	3 000	3 459

OPETUSPALVELUT

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oppimista, kasvamista ja kehittymistä itseään, kanssaihmissiään ja ympäristöään arvostaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja joustavana perusopetuksena. Oppimisen ja koulunkäynnin tukena annetaan tehostettua ja erityistä tukea lähtökohtaisesti muun opetuksen yhteydessä.

Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen kouluverkossa on yksitoista koulua. Alakouluista (esi-6. lk.) kuusi on kyläkouluja ja neljä isoja alakouluja, Yläkouluja (7.–9. lk.) on kolme. Oppilaita on lukuvuonna 2022–2023 yhteensä 3 813, joista 7 on valmistavalla luokalla. Lukion opiskelijamäärä on 423.

Teema	Talousarviota-voite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Esi- ja perusopetuksen nivelvaiheyhteistyön kehittäminen ja keskinäisen vuoropuhelun tiivistäminen varhaiskasvatuksen kanssa, eheyttämään 5–6-vuotiaiden siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen.	Nivelvaiheyhteistyön vuosikellorunkoon suunnitellut tapaamiset ja koulutukset toteutuvat toimintavuoden aikana.	<p>Nivelvaiheyhteistyötä on kehitetty, jotta siirtyminen varhaiskasvatuksesta esiopetukseen on mahdollisimman sujuvaa ja lapsen tuen tarpeet huomioivaa. Lisäksi kasvatus- ja opetuslautakunta päätti 5/2023 nivelvaiheyhteistyötä tukemaan, että</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lempäälän kunnan alakoulut kirjaavat omat suunnitelmansa joustavan esi- ja alkuopetuksen toteuttamisesta koulujen opetussuunnitelmiin perustuviin lukuvuosisuunnitelmiin 2. Koulujen luku- ja työjärjestyksiin varataan vähintään kolmen oppitunnin verran viikoittaista aikaa, jolla joustavan esi- ja alkuopetuksen toteuttaminen sekä yhteistyön tekeminen mahdollistetaan. <p>Nivelvaiheyhteistyön suunnitellut tapaamiset ja koulutukset toteutuvat toimintavuoden aikana vuosikellon mukaisesti</p>	<p>Toteutuu</p>

<p>Palveluiden ja toiminnan kehittämisen</p>	<p>Esi- ja perusopetuksen digitaalinen ekosysteemi ja oppimistilanteissa tapahtuva teknologian käyttö tulevat luontevaksi osaksi esi- ja perusopetuksen arkea. Toiminnalla edistetään pedagogista toimintaa, joka suuntautuu laaja-alaisen osaamisen- sekä oppimisen osa-alueisiin.</p>	<p>Käytössä on riittävä määrä oppilaslaitteita, jotta opetussuunnitelman mukainen digitalisaatio voi toteutua. Suunnitelma 4.-9. luokkien oppilaiden laitehankinnasta pohjautuu 3-vuotissuunnitelmaan.</p>	<p>3-vuotissuunnitelman mukaisesti elokuussa kunnan 4.- ja 7. -luokklaisilla on omat 1:1 -laitteet käytössä.</p>	<p>Toteutuu </p>
<p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)</p>	<p>Koulujen kerhotoiminta on säännöllistä ja monipuolista ja toimintaa on joka koululla.</p>	<p>Kerhotoimintaa järjestetään Harrastava koululainen-toiminnan puitteissa 1 000 oppilaalle lukuvouden 2023–2024 aikana. Tavoitteen mukainen toiminta on pohjustettu ja aloitettu jo lukuvoonna 2022–2023.</p>	<p>Harrastava koululainen toiminta käynnistyi 4.9.2023 ja päättyi 26.4.2024.</p> <p>Kouluilta järjestyi tiloja Harrastava koululainen -kerhojen käyttöön.</p> <p>Harrastaminen mahdollistetaan hankkeen kautta 1000 nuorelle.</p> <p>Alakoululaisille järjestetään noin 55 ohjattua kerhoa kouluilla tai etänä koulupäivän jälkeen. Yläkouluisille kerhotoimintaa järjestetään koulujen läheisyydessä tai etänä. Ohjattua toimintaa yläkoululaisille on viiden kerhon verran.</p>	<p>Toteutuu </p>

Muut olennaiset tapahtumat

Koulujen digitutorit jatkavat henkilökunnan opastamista arjessa ja kunnan digimenter (hankkeavustus) tarjoaa matalan kynnyksen tukea sekä koordinoi pedagogiikan toteutumista. Yhteistyötä on tiivistetty kunnan digiyksikön ja opetuspalveluiden kanssa sekä osaamis- että hallintatoimintojen osalta. Oppilailta ja koulujen henkilöstöltä kerätään digilaitteiden käytöstä palautetta osana kunnan digilaitteiden käyttöönoton seuranta ja arviointia.

Oppilaiden harrastamattomuuden syitä on Harrastava koululainen -hankkeen kautta kartoitettu ja saatujen tulosten myötä on pyritty järjestämään juuri oikeanlaista ja kohdennettua kerhotoimintaa. Kerhotoiminta saavuttaa tällä hetkellä hyvin kunnan lapset ja nuoret. Etsivää harrastustoimintaa toteutetaan sekä ala- että yläkoululaisille mm. yhteistyössä oppilashuollon henkilöstön ja koulu yhteisöohjaajien kanssa.

Tampereen kaupunkiseudun läsnäolon tukemisen ja poissaolojen seurannan suunnitelman mukaisesti oppilaiden poissaoloja seurataan prosentteina kynnysten ollessa 5–10 % ja 20 %. Lukuvouden aikana tarkastellaan oppilaan poissaolotunteja kokonaisuutena. Wilma-robotia on pilotoitu lukuvouden 2023–2024 aikana tukemaan systemaattista poissaolojen seurantaa.

Oppilasmäärä erityis- ja perusopetuksessa 20.9.	2021-2022	2022-2023	2023–2024
Perusopetus yhteensä	3 881	3 802	4 038
vuosiluokat 1-9	3 522	3 484	3 730
esiopetus	359	318	308
Erityistä tukea saavat oppilaat	270	295	279

Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin	2020-2021	2021-2022	2022–2023
9. vuosiluokan oppilasmäärä	372	378	399
Lukioihin	60 %	51 %	51 %
joista Lempäälän lukioon	46 %	40 %	64 %
Ammatilliset oppilaitokset	36 %	41 %	44 %
joista Tredu	68 %	63 %	64 %
joista VAAO	25 %	33 %	25 %
Ei tutkintoon johtavaa koulutusta*	4 %	8 %	6 %
Ilman välitöntä opiskelupaikkaa II-asteella	0 %	0 %	0,3 %

*sisältää ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) v. 2021 asti ja v. 2022 alkaen tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) sekä yhteishakuun lisätyt kansanopistojen linjat.

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Lempäälän kuntastrategia toteutuu varhaiskasvatuspalvelujen vision *”Lapsuus Lempäälässä - vahva silta tulevaisuuteen”* kautta. Varhaiskasvatuksen palvelulupaus *”Autamme jokaista lasta kipeämään omalle vuorelleen, niin korkealle kuin mahdollista, yhteistyössä häntä ympäröivien turvallisten aikuisten kanssa”* konkretisoi varhaiskasvatuksen visiota.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät monipuolisia palveluita varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatusta tulee olla saatavilla kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, lähipalvelun periaatteella, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Lempäälässä on 16 kunnallista päiväkotia ja 4 yksityisen palvelutuottajan palvelusetelipäiväkotia. Kunnallisia, kotona toimivia perhepäivähoitajia on 10 ja yksityisiä kotona toimivia perhepäivähoitajia 8 kappaletta. Yksityisiä ryhmäperhepäivähoitokoteja on 3 kappaletta.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Kasvu ja elinvoima	Laadukkaat ja kustannustehokkaasti tuotetut, monipuoliset ja riittävät varhaiskasvatuspalvelut kuntalaisille.	Lapsiryhmissä pystytään huomioimaan 1.8.2022 voimaan astuneen varhaiskasvatuslain muutoksen edellyttämät toimet (lapsiryhmän pienennys tai vaihtoehtoisesti ryhmässä avustaja), kun lapsiryhmässä on tukea tarvitsevia lapsia. Varhaiskasvatuspalveluiden palveluohjaus on arvioitu asiakastyytyväisyyskyselyssä laadukkaaksi. Tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5.	Lapsiryhmissä on pystytty huomioimaan 1.8.2022 voimaan astuneen varhaiskasvatuslain muutoksen edellyttämät toimet (lapsiryhmän pienennys tai vaihtoehtoisesti ryhmässä avustaja), kun lapsiryhmässä on tukea tarvitsevia lapsia. Varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin toukokuussa 2023, tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5 saavutettiin kaikkien muiden osa-alueiden osalta,	Toteutuu

			<p>lukuun ottamatta osa-aluetta "varhaiskasvatusyksikön sisätilat kannustavat monipuoliseen tekemiseen". Tämän osa-alueen keskiarvo oli 3,9, arviointiasteikolla 1–5. Asiakastyytyväisyyskyselyssä arviointiin myös huoltajien tyytyväisyyttä palveluohjaukseen varhaiskasvatuspaikan hakemisen yhteydessä. Palveluohjauksen asiakastyytyväisyys oli 4,5, arviointiasteikolla 1–5.</p>	
	<p>Kuntalaisilla on mahdollisuus valita yksityisen- ja kunnallisen palvelutuotannon tarjoamia erilaisia vaihtoehtoja.</p>	<p>Varhaiskasvatuspaikka pystytään tarjoamaan lain edellyttämän lähipalveluperiaatteen mukaisesti 85 prosentille hakijoista toimintavuoden aikana.</p> <p>Yksityisen palvelutuotannon osuus kokonaispalvelutuotannosta enintään 35 prosenttia.</p>	<p>Varhaiskasvatuspaikka on pystytty yksittäisiä hakijoita lukuun ottamatta tarjoamaan lain edellyttämän lähipalveluperiaatteen mukaisesti toimintavuoden 2023 aikana.</p> <p>Yksityisen palvelutuotannon osuus kokonaispalvelutuotannosta on 26 %.</p>	
<p>Palveluiden ja toiminnan kehittämisen</p>	<p>Laadukas kokopäiväpedagogiikka varhaiskasvatuksen arjessa, jossa tavoitteet asetetaan aikuisten toiminnalle, lasten tarpeisiin pohjautuen.</p>	<p>Huoltajien kanssa käytävät varhaiskasvatuksen aloituskeskustelut toteutuvat 100-prosenttisesti.</p> <p>Huoltajien kanssa käytävät lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut toteutuvat 90-prosenttisesti.</p>	<p>Huoltajien kanssa käytävät varhaiskasvatuksen aloituskeskustelut ovat toteutuneet 100-prosenttisesti.</p> <p>Huoltajien kanssa käytävät lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut ovat toteutuneet 100-prosenttisesti.</p>	<p>Toteutuu</p>

		<p>Pedagogisesti painotuneet asiakastytyväisyyskyselyt, tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5.</p> <p>Lasten asiakastytyväisyyskyselyt (toteutetaan yhtä aikaa huoltajien kyselyiden kanssa), arviointiasteikko hymynaamat, tavoite 90-prosenttisesti hymyä.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskysely toteutettiin toukokuussa 2023, tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5 saavutettiin kaikkien muiden osa-alueiden osalta, lukuun ottamatta osa-alueita "varhaiskasvatusyöskön sisätilat kannustavat monipuoliseen tekemiseen". Tämän osa-alueen keskiarvo oli 3,9, arviointiasteikolla 1–5.</p> <p>Lasten kyselyssä eri osa-alueet saivat hymyä, keskiarvona 83-prosenttisesti.</p>	
	<p>Nivelvaiheyhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen esi- ja perusopetuksen kanssa, eheyttämään 5-vuotiaiden siirtymistä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Arjen vuoropuhelun lisääminen varhaiskasvatuksen henkilöstön ja esi- ja perusopetuksen henkilöstön kanssa.</p>	<p>5-vuotiaiden ryhmien nivelvaiheyhteistyöhön liittyvä asiakastytyväisyyskysely, tavoitekeskiarvo 4, arviointiasteikolla 1–5.</p> <p>Nivelvaiheyhteistyön vuosikellorunkoon suunnitellut tapaamiset ja koulutukset toteutuvat toimintavuoden aikana.</p>	<p>5-vuotiaiden nivelvaiheyhteistyöhön liittyvää asiakastytyväisyyskyselyä ei ole toteutettu.</p> <p>Nivelvaiheyhteistyön vuosikellorunkoon suunnitellut tapaamiset ja koulutukset ovat toteutuneet suunnitellusti.</p>	
Henkilöstö	<p>Tavoitteellinen ja suunnitelmallinen siirtymisen vuoden 2030 lakimuutoksen edellyttämään henkilöstörakenteeseen, jolloin</p>	<p>Varhaiskasvatuksen opettajien määrää lisätään suunnitelmallisesti, vuositasolla 10 prosenttia, nimike muutosten ja</p>	<p>Varhaiskasvatuksen opettajien määrää ei ole pystytty lisäämään, johtuen alaa vaivaavasta valtakunnallisesta rekrytointihaasteesta.</p>	<p>Toteutuu</p>

	<p>jokaisessa lapsiryhmässä kahdella aikuisella tulee olla korkeakoulututkinto.</p>	<p>eläköitymisten myötä. Tavoitteena lakisääteinen henkilöstörakenne vuonna 2030.</p>	<p>Nimikemuutoksia on toteutettu vapautuvien lastenhoitajien vakanssien myös varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi (1), varhaiskasvatuksen opettajaksi (2) ja varhaiskasvatuksen sosionomiksi (5). Varhaiskasvatuksen sosionomin vakituisista toimista saatiin rekrytointien kautta täytettyä kelpoisella hakijalla kaksi (2) tointa.</p> <p>1.6.2023 alkaen otettiin varhaiskasvatuksessa käyttöön työn vaativuuden arviointijärjestelmä, jonka toivotaan tuovan helpotusta myös rekrytointeihin sekä lisäävän työnantajan veto- ja pitovoimaa.</p>	
--	---	---	--	--

Muut olennaiset tapahtumat

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueen johtamisjärjestelmä on uudistettu vuosien 2021–2022 aikana toteutetun kehittämisprosessin aikana. Käyttöön on otettu vertaisjohtajuusmalli, jota pilotoitiin vielä vuoden 2023 loppuun saakka. Vertaisjohtajuusmallin toimivuutta on arvioitu henkilöstölle kohdennetulla kyselyllä syksyllä 2022, kysely toistettiin keväällä ja syksyllä 2023. Uudistettu johtamisrakenne on tuonut kentälle toivottua muutosta varhaiskasvatussyksiköiden johtajien työssäjaksamiseen ja sitä kautta myös koko henkilöstön hyvinvointiin.

Varhaiskasvatuspaikkojen kysyntä jatkoi kasvuaan vuoden 2023 keväällä ja edelleen noin 85 % varhaiskasvatuspaikkaa hakevista lapsista on alle 3-vuotiaita. Tämä on osaltaan haastanut ryhmien muodostamisen ja riittävien paikkojen löytymisen. Kaikille asiakkaille ei ole pystytty osoittamaan paikkaa lähipalvelun periaatteella paikkojen riittämättömyyden vuoksi. Vuoden 2023 syksy on puolestaan näyttäytynyt varhaiskasvatuksen tehtäväalueella sellaisena, että kaikki lapsiryhmät eivät ole täyttyneet syykauden aikana, koska uusia hakijoita ei ole tullut. Osaltaan tähän vaikuttavana tekijänä on kunnassa 1.8.2023 aloitettu kotihoidontuen kuntalisäpilotti. Syksyllä 2023 on ollut havaittavissa myös aikaisempia vuosia enemmän paikkakunnalta poismuuttoja sitä kautta varhaiskasvatuspaikkojen vapautumista.

Kotihoidontuen kuntalisäpilotin toteutuksen myötä on päädytty investointiohjelmassa siirtämään Kuljun alueen uusi 10-ryhmäinen yksikkö vuosille 2026–2027.

Haasteet kelpoisen henkilöstön saatavuudessa on osaltaan vaikeuttanut palveluiden järjestämistä koko vuoden ajan, vaikka syksy on lapsimäärien osalta ollut kevättä maltillisempi.

1.8.2022 astui voimaan varhaiskasvatuslain muutos, jossa laki lapsen tuesta tuli lainsäädäntöön uutena kokonaisuutena. Tämä vaikuttaa olennaisesti myös henkilöstörakenteeseen, aiheuttaen lisäresurssin tarvetta. Mikäli ryhmässä on yksi tai useampi tukea tarvitseva lapsi, tulee tämä huomioida lapsiryhmän kokonaislukumäärässä tai vaihtoehtoisesti palkkaamalla ryhmään lisäresurssi. Vuoden 2023 aikana tämän lainsäädännön voimaan astuneet muutokset on pystytty varhaiskasvatuksen tehtäväalueella ottamaan hyvin huomioon.

Syksyn 2023 aikana aloitettiin varhaiskasvatuksessa säännöllinen ruokakasvatustoiminta yhteistyössä ruokapalveluiden kanssa.

Päiväkoti Mansikkamäki purettiin syksyn 2022 aikana. Lasten hoito järjestyi onnistuneesti väistötiloissa ja uusiin tiloihin päästiin muuttamaan huhtikuussa 2023. Piharemontti on päiväkoti Mansikkamäen osalta edelleen kesken ja sen odotetaan toteutuvan kesän 2024 aikana.

Päiväkoti Arwolan toiminta aloitettiin tammikuussa 2023, yksikkö on osoittautunut erittäin vetovoimaiseksi ja on ollut lapsiluvullisesti täynnä avaamisesta lähtien.

Lempäälän kunnan asuntomessualueelle valmistuvan Saikantalon yhteinen pedagoginen suunnitelma valmistui kevään 2023 aikana ja urakoitsijan valintaprosessi käynnistettiin. Urakoitsijan valintaan liittyvät osallistavat työpajat järjestettiin marras-joulukuussa 2023. Saikantaloon tulee 6 ryhmäinen päiväkoti ja 3-sarjainen alakoulu.

Päiväkoti Pihlajamäki palkittiin kunnan vuoden 2023 Tarkalla korvalla palkitsemistilaisuudessa erinomaisesta asiakaspalvelusta.

Lapsia hoidossa 31.12. yhteensä	TP 2022	TA 2023	TP 2023
kokoaikainen varhaiskasvatus (lähinnä 0-5 - vuotiaat)	815	1 290	823
osa-aikainen varhaiskasvatus (lähinnä 0-5 - vuotiaat)	86	120	45
Yksityisen hoidon tuen piirissä lapsia	63	70	44
Palvelusetelillä lapsia	241	280	236
Kotihoidon tuen piirissä lapsia	213	270	304

RUOKAPALVELUT

Ruokapalvelut toimii kunnassa 1.1.2023 lukien tulosvastuullisena tehtäväalueena tuottaen ruokapalvelut kunnan päiväkoteihin ja kouluihin. Ruokapalvelut vastaa ruokapalvelun toiminnan suunnittelusta, aterioiden valmistuksesta, kuljetuksesta sekä tarjoilusta asiakaskohteissa. Ruokapalvelut tuottaa aterioita 40 asiakaskohteeseen noin 5 200 asiakkaalle. Ruokapalvelut kehittää aktiivisesti toimintaa kuntastrategiasta nousevien tarpeiden mukaisesti ja panostaa erityisesti asiakkaiden hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Toiminta on ammattitaitoista, taloudellista ja asiakaslähtöistä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari	Toteuma 31.12.	Tilannepäivitys
Palveluiden ja toiminnan kehittämisen	Ruokapalvelut toteuttavat asiakastytyväisyyskyselyn vuosittain. Osana toiminnan kehittämistä ja asiakastytyväisyyttä on asiakkaiden vahva osallistaminen ja tunne siitä, että voi vaikuttaa.	Asteikko kyselyssä on 1–5 ja tavoitteena saada arvosanaksi yli 3.	Ruokapalvelut toteutti vuosittaisen asiakastytyväisyyskyselyn elokuussa ja yleisarvosanaksi ruokapalvelu sai 3,5, joka on tavoitetasossa.	To- teu- tuu

Muut olennaiset tapahtumat

Ruokapalvelut ovat panostaneet syksystä 2023 alkaen ruokakasvatuksen edistämiseen ja luo-
neet toimintamallia, miten Lempäälässä toteutetaan ruokakasvatusta.

Ruokakasvatuksella pyritään vaikuttamaan lasten ja nuorten ruokavalintoihin yhteisöllisesti ja poikkihallinnollisesti. Ruokakasvatuksella on lisäksi tärkeä rooli yhteistyön lujittamisessa asiakkaiden, kuntalaisten ja erityisesti kunnan eri toimijoiden välillä.

Ruokakasvatus palvelee myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä hävikin hallintaa osana HINKU-tavoitteita. Poikkihallinnollisella yhteistyöllä mahdollistamme hävikin minimoimista yhdessä, jolloin pystymme säilyttämään laadulliset tekijät tarjonnassamme sekä vaikuttamaan kasvavaan kulukehitykseen.

Ruokakasvatuksen tavoitteena on vielä lisätä tietoisuutta hyvästä ravitsemuksesta ja kestävästä elämäntavasta monenlaisen osallisuuden tavoin.

Vuoden 2023 helmikuusta elintarviketukku vaihtui, joka on tuonut kulukehitykseen maltillisuutta, vaikka hintakehitys on ollut nouseva. Tämä on mahdollistanut, että laadullisiin ja määrällisiin tekijöihin ei ole tarvinnut tehdä muutoksia ruokapalvelun tarjonnassa.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus pidempiaikaisiin työtehtäviin on ollut haastavaa jo pidempään. Erityisesti sijaisten saatavuus kasvavissa poissaolomäärissä on ollut iso haaste vuoden 2023 aikana, koska ala ei ole vetovoimainen.

Ruokapalvelut	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	4	3	3
Palvelukeittiöiden lukumäärä	8	8	8
Aterioiden jakelupisteiden määrä	40	38	38